

**COŚ
WYJĄTKOWEGO!**

KAJA MUSZAK

COŚ WYJĄTKOWEGO!

Jak wyszywać napisy i wzory
na wszystkie pory roku

OTWARTE

KRAKÓW 2021

Spis treści

WSTĘP	7
-------	---

CZĘŚĆ I. PIERWSZE KROKI

1. Hafciarski niezbędnik	13
2. Zanim zaczniesz wyszywać	22
3. Organizacja pracy	30
4. Jak założyć tkaninę na tamborek	36
5. Dlaczego warto „ubrać” tamborek	40
6. Jak używać muliny	46
7. Jak wybrać igłę do wyszywania napisów	54
8. Jak przenieść wzór na tkaninę	58
9. Moje rady na początek	60

CZĘŚĆ II. WYSZYWANIE NAPISÓW

1. Haftowanie napisów – jak zacząć	73
2. Jak wkomponować napis w tamborek	79
3. Podstawowe ściegi do wyszywania liter	82
4. Jak urozmaicić ściegi i nadać im indywidualny charakter	107
5. Jak wyszywać napisy	118
6. Najczęściej stosowana metoda wyszywania napisów	126
7. Jak wyszywać wypukłe litery	128
8. Jak wyszywać napisy na rzeczach codziennego użytku	131
9. Jak wyszywać odręczne pismo	133

10. Ściegi dodatkowe	142
11. Pomysły wykorzystania różnych ściegów do wyszywania napisów	152
12. Jak wyszywać lepiej	156

CZĘŚĆ III. WSKAZÓWKI

1. Hafciarskie triki	163
2. Jak fotografować haft	175
3. Jaką tkaninę wybrać do haftu	178
4. Jak zabarwić tkaninę farbą akrylową/akwarelową	182
5. Ośiem pomysłów na urozmaicenie tamborka	187
6. Dlaczego warto mieć needle minder	193
7. Wyszywanie metaliczną muliną	195
8. Metody wypełniania powierzchni	198
9. Jak w łatwy i szybki sposób wykończyć tył tamborka	202

CZĘŚĆ IV. INSPIRACJE

1. Hafciarki	207
2. Moje rady	209

CZĘŚĆ V. WZORY

1. Wiosna	221
2. Lato	242
3. Jesień	260
4. Zima	277

CZĘŚĆ VI. ZAKOŃCZENIE I WZORY

1. Zakończenie	291
2. Wzory	294

WSTĘP

Jedno z najczęściej pojawiających się pytań w mojej instagramowej skrzynce odbiorczej brzmi: „Jak wyszywać napisy?”.

Czasem wydaje nam się, że do pewnych hafciarskich zagadnień (jak wyszywanie napisów, cieniowanie itp.) potrzebne są wyjątkowe umiejętności, wymyślne akcesoria, zaawansowane techniki czy rozwiązania. Nic bardziej mylnego!

Tak naprawdę jedyne, czego potrzebujesz, to chwila czasu, podstawowe narzędzia (z których zdecydowaną większość – jak nici, tkaniny czy igły – i tak na pewno masz w domu) oraz – co najważniejsze – chęci (choć wiadomo, że dobry podcast czy audiobook na słuchawkach podczas haftowania zawsze mile widziany).

Wyszywanie daje niemal nieskończone możliwości. Nici możesz łączyć z malowaniem, rysowaniem, fotografią, kaligrafią, projektowaniem itd. (co starałam się pokazać w książce *Coś pięknego!*). To wszystko sprawia, że od pewnego czasu postrzegam haft już nie tylko jako rzemiosło

samo w sobie, ale też jako łącznik różnych twórczych działań czy pomysłów, który może być równocześnie wsparciem w osiągnięciu wewnętrznego wyciszenia. Jeśli dodamy do tego szeroką dostępność niedrogich akcesoriów hafciarskich, a także uświadomimy sobie fakt, że podczas wyszywania możemy popełniać błędy (przecież dzięki nim znajdujemy najlepsze rozwiązania), powstają możliwości, jakich próżno szukać w innych dziedzinach artystycznych.

Każda technika hafciarska to nowy świat, który możemy odkryć zaledwie kilkoma ruchami igły i nici.

Dokładnie tak samo jest z wyszywaniem napisów. Teoretycznie do ich tworzenia używa się kilku podstawowych ściegów. W tej książce jednak chcę ci pokazać, że praktyka lubi rządzić się własnymi prawami. Możesz więc łączyć ściegi, urozmaicać je dodatkowymi elementami, przy-

szyswać cekiny, koraliki czy tworzyć kompozycje, w których zrealizujesz każdy hafciarski pomysł. Możesz jedną literę wyszyć ściegiem satynowym, kolejną stworzyć za pomocą stębnówki, a urok następnej podkreślić, używając akwareli. Swoboda twórcza w pełni dozwolona! Warto więc mieszać, kombinować i – przede wszystkim – próbować! Próbować, pozwalając sobie na błędy, a w razie potknięć wracać i zaczynać od nowa.

Z *Coś pięknego!* znasz już podstawy haftu: kilkadziesiąt ściegów, metody na wyszywanie kwiatów, liści czy wykańczanie tamborka. W tej książce pokażę ci, co można

wyczarować, jeśli tylko otworzysz się na to, co (teoretycznie) jest trudniejsze, ale co w praktyce porównać można do maczania dłoni w różnych odcieniach farby i malowania nimi poza białą kartką!

Przykład ściegów z książki *Coś pięknego!*

A dzięki temu, że haft pozwala łączyć w sobie tak różne techniki czy pomysły, warto zapomnieć o zasadzie: „nie wolno” lub „nie powinno się robić”. Jeśli tylko coś ci się podoba, to wolno, wszystko wolno!

Zatem jak wyszywać napisy? Łatwo, odważnie, swobodnie, wyjątkowo, pięknie, chętnie, wspaniale, śmiało i przede wszystkim: tak jak ty chcesz i jak ci się podoba!

A jeśli taka odpowiedź jest zachęcająca, zapraszam cię do przeczytania książki, w której pokażę nie tylko, jak krok po kroku haftować napisy, ale też udowodnię, dlaczego warto chadzać własnymi twórczymi ścieżkami i czasem pod prąd.

A stylized illustration of a circular embroidery hoop. The hoop is composed of two concentric circles, with the outer one being slightly larger. At the top, there is a clasp mechanism consisting of a horizontal bar with a textured, cylindrical end. A needle with a thread is positioned at the bottom right, with the thread looping around the hoop. The background is a solid light blue color.

C Z Ę Ś Ć I

PIERWSZE KROKI

1. HAFCIARSKI NIEZBĘDNIK

Internet pełen jest hafciarskich samouczków, ale mnogość poruszanych w nich zagadnień może początkowo przytłaczać. Jak wybrać odpowiednie ściegi do napisów? Jakich narzędzi potrzebujesz na początek? Z jakich korzystać igieł i które materiały będą odpowiednie do twoich pomysłów? To tylko niektóre wątpliwości, z jakimi najczęściej mierzymy się na początku.

Przykładowe dwa zestawy do haftu zawierające najpotrzebniejsze (na początek) akcesoria hafciarskie.

Jeśli nie wiesz, od czego zacząć, zacznij od gotowych rozwiązań: skorzystaj z zestawów do haftu zawierających wszystkie akcesoria potrzebne w danej chwili, a także z wzorów, dzięki którym nauczysz się planować kompozycję projektu lub dobierać odpowiednią objętość muliny do konkretnych elementów. Jest to też wygodne rozwiązanie, ponieważ korzystając z wzorów przygotowanych przez hafciarki i hafciarzy, możesz poznać różne style czy techniki i wybrać te, które ci odpowiadają.

Oczywiście bardziej zaawansowane zagadnienia mogą wymagać innego podejścia, dokładnego poznania podstaw, narzędzi, teorii, ale to przede wszystkim znajomość różnych ściegów i możliwości ich urozmaicenia pomoże ci oswoić się z haftem i wykonywać trudniejsze prace.

Chociaż na początku wszystko wydaje się zawile i być może odrobinę niejasne, to gdy przejdiesz od teorii do praktyki, okaże się, że nauka haftu (zarówno podstaw, jak i bardziej zaawansowanych zagadnień) nie musi być trudna, i w mojej opinii zdecydowanie taka nie jest. Wystarczy wiedzieć, od czego zacząć.

Najlepiej zacząć od skompletowania hafciarskich niezbędników, czyli akcesoriów, które ułatwią ci pracę. Wszystkie dokładnie opisałam w *Coś pięknego!*, dlatego tutaj zwrócę uwagę jedynie na te najistotniejsze podczas wyszywania zarówno standardowych haftów, jak i napisów.

- **TAMBOREK:** dwie obręcze, między którymi umieszczamy tkaninę. Mimo że mogą być wykonane z różnych

materiałów, jak plastik, bambus, drewno, najlepiej pracuje się na drewnianych – są najtrwalsze, mocno trzymają tkaninę (a to istotne, gdy chcesz, by odcinki ścięgu były względem siebie równe), nie łamią się, a ich regulowane napięcie jest wygodne w użyciu. Na początku polecam tamborek o średnicy około 16 centymetrów, który jest na tyle nieduży, że łatwo manewrować nim podczas pracy, a jednocześnie można swobodnie komponować napis wzbogacony o dodatkowe haftowane elementy.

Przykład tamborka (wykonanego ręcznie przez stolarza) marki Amegra.

Pamiętaj, by podczas wyszywania co jakiś czas ponownie naciągać tkaninę, pomoże to uniknąć nierówności w wyszywanych ścięgach (inaczej zachowują się ścięgi wyszywane na poluzowanej tkaninie, a inaczej na naprężonej – zwłaszcza po zdjęciu materiału z tamborka). Gdy wyszywasz napisy, nieodpowiednie naciągnięcie tkaniny może zniekształcać haftowane litery.

WSKAZÓWKA: zawsze przed zakupem tamborka zwracaj uwagę, czy obie jego obręcze dobrze do siebie przylegają. Takie mankamenty, jak rozwarstwienie tworzywa, z którego zrobiony jest tamborek, niedokładne zeszlifowanie obręczy, mogące doprowadzić do zaciągania się muliny, czy – jak na zdjęciu – nieprzyleganie ich do siebie, znacznie utrudnią pracę nad haftem.

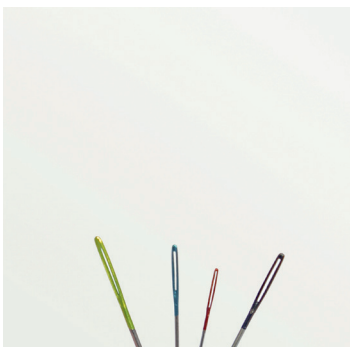
- **MULINA:** motki połączonych ze sobą sześciu nici o długości około 8 metrów. Wybieraj mulinę dobrej jakości, która w trakcie pracy nie będzie się zrywała ani traciła na intensywności barw. Do wyszywania napisów najczęściej używa się dwóch lub trzech nitek z motka (choć oczywiście możesz śmiało próbować wyszywać większymi grubościami).

Więcej informacji o mulinie znajdziesz w rozdziale **JAK UŻYWAĆ MULINY**.

Dobrej jakości mulinę kupisz w cenie kilku złotych za sztukę.

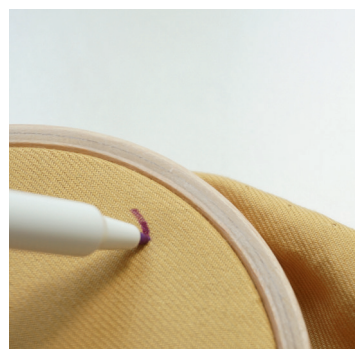
- **IGŁY:** komplet różnej wielkości igieł do haftu nie jest drogi (kosztuje około 8–15 zł) i warto w niego zainwestować, gdy chcesz poszerzyć umiejętności i nauczyć się bardziej zaawansowanych technik hafciarskich.

Przykład różnych igieł do haftu (mogą być m.in. pozłacane, stalowe czy – jak na zdjęciu – kolorowe, dla samego haftu nie ma to jednak znaczenia). Zwróć uwagę na różnicę w wielkości oczek i dobieraj objętość muliny tak, byś mogła ją swobodnie przeciągać zarówno przez oczko, jak i przez tkaninę.

Ponieważ do wyszywania napisów najczęściej używa się dwóch, trzech nitek z motka muliny, najlepiej sięgać po igły, które są cienkie i ostre (im wyższy numer igły, tym jest ona cieńsza). Dzięki specjalnej końcówce przenikają przez ciasno utkane tkaniny (sprawdzą się więc na trudnych materiałach jak jeans czy filc). Więcej informacji o igłach znajdziesz w rozdziale JAK WYBRAĆ IGŁĘ DO WYSZYWANIA NAPISÓW.

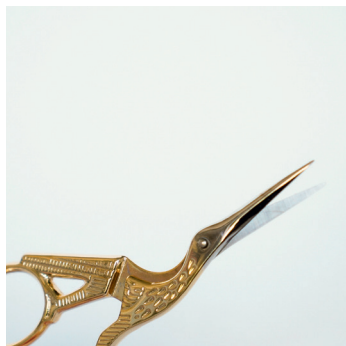
- **PISAK/DŁUGOPIS/KREDKA/OŁÓWEK:** służy do przerysowywania wzoru na tkaninę i jest przydatny szczególnie podczas wyszywania napisów, gdzie istotną rolę odgrywa dokładność w przenoszeniu projektu. Możesz zaopatrzyć się w specjalny długopis (który znika z tkaniny pod wpływem wody czy ciepłego powietrza z suszarki), skorzystać z pisaka zakończonego korektorem do tkanin (dzięki czemu po zakończeniu pracy usuniesz wzór) czy użyć kredki ołówkowej (ja używam

Pamiętaj, by przed użyciem pisaka, długopisu, ołówka czy kredki na wybranej tkaninie zrobić wcześniej próbę ich usuwania i sprawdzić, jak zachowa się materiał.

białej lub żółtej do ciemnych tkanin, a ołówka do jasnych), którą z łatwością zmyjesz po lekkim przetarciu materiału bawełnianą ściereczką (mokrą dla mocniej zaznaczonych konturów, suchą dla tych delikatniejszych).

- **NOŻYCZKI:** przy wyszywaniu napisów ważne jest, by nożyczki miały ostro zakończoną końcówkę, ponieważ pracuje się wtedy na drobnych (lub nawet bardzo drobnych) odcinkach ściągów i mulinie o mniejszej objętości.

Przykład nożyczek z cienką i ostrą końcówką. Koszt specjalnych nożyczek (z ostrą końcówką) do haftu zależy od producenta i waha się od około 30 do nawet 100 złotych. Uważam jednak, że gdy zaczynasz pracę z bardziej zaawansowanymi technikami, warto w takie nożyczki zainwestować.

- **TKANINA:** jak już wiesz z mojej poprzedniej książki, wyszywać można niemal na wszystkim. Zwracaj jednak uwagę na to, jak dana tkanina zachowuje się podczas haftu, jaką ma gramaturę, czy ma dodatek

elastanu i jak gęsto jest tkana. Do wyszywania napisów najbardziej praktyczny będzie gęsto tkany materiał bawełniany. Więcej o tkaninach przeczytasz w rozdziale **JAKĄ TKANINĘ WYBRAĆ DO HAFTU**.

Zwróć uwagę na różnice w strukturze obu materiałów. Płótno różowe jest tkane luźniej, dlatego otwory na skrzyżowaniach utkań są większe, może więc być bardziej prześwitujące (zwłaszcza przy jasnych barwach), ale też lepiej sprawdzi się przy wyszywaniu większą liczbą mulin, przy użyciu grubszej igły. Pamiętaj, że w tego typu materiałach utkania mogą się delikatnie rozszerzać lub zniekształcać przy zbyt mocnym naciąganiu ściągów (w gęściej tkanych ten problem występuje rzadko, ale gdy nastąpi, na pewno będzie to mniej widoczne). Niebieskie płótno, gęściej tkane, nadaje się do wyszywania bardziej różnorodnych czy ozdobnych wzorów, ale też w pracach, które wymagają większej precyzji, natomiast trudniej przeciągać przez nie grubszą igłę czy kilka mulin jednocześnie.

WSKAZÓWKA: jeśli chcesz haftować na cienkim lub luźniej tkanym materiale (który delikatnie prześwituje) – wyszywaj na jego dwóch warstwach. Wystarczy, że połączysz równe kawałki materiału i umieścisz je między obręczami tamborka. Jeśli zależy ci na wzmocnieniu obu tkanin, możesz (przed umieszczeniem w tamborku) podłożyć pod nie flizelinę (nie tę rozpuszczalną w wodzie!), która usztywni warstwy.

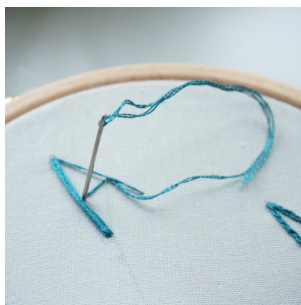
Z łatwością możesz uniknąć problemu prześwitywania tkaniny (zdjęcie z lewej), gdy podłożysz pod tamborek dwie warstwy (zdjęcie z prawej). Nie dość, że pozbędziesz się kłopotu z przebijającą od spodu muliną, to w dodatku tkaniny w takiej formie prezentują się lepiej, a dzięki użyciu flizeliny są stabilniejsze.

2. ZANIM ZACZNIESZ WYSZYWAĆ

Wyszywanie napisów zacznij od upewnienia się, że masz wszystko, co jest ci do tego potrzebne. Na początku najlepsze będą małe projekty lub nawet pojedyncze litery (sama zaczynałam od wyszywania każdej kolejnej litery, wypróbowując różne ściegi i techniki). Nie staraj się od razu uczyć wszystkich ściegów, by nie przytłaczać się ich wielością. Zamiast tego wybierz te, które najbardziej ci odpowiadają, i to od nich rozpocznij naukę, a dopiero później, gdy poczujesz się pewniej, śmiało ruszaj w dalszą drogę.

Haftuj motywy, które lubisz. Jeśli na przykład nie do końca przemawia do ciebie tematyka roślinna (od której najczęściej zaleca się rozpoczęcie nauki haftu), bez wahania sięgaj po inne wzory. Jeśli bowiem poczujesz zniechęcenie lub frustrację, łatwiej będzie je przezwyciężyć w trakcie pracy nad czymś, co sprawia ci przyjemność.

Przy pojawiających się trudnościach pamiętaj, co cię do haftu motywuje: może to chęć obdarowania swoją pracą

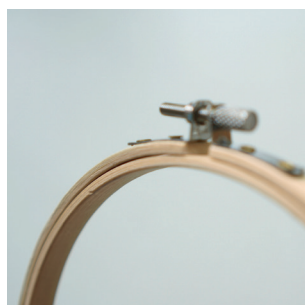
Wyszywanie pojedynczych liter jest świetnym sposobem na sprawdzenie, którymi ściegami najwygodniej ci haftować.

kogoś bliskiego? A może to pragnienie zmiany pracy zawodowej na bardziej twórczą? Albo pomysł na relaks i odebranie się od komputera? Każdy powód jest dobry i pamiętaj o nim w chwilach zwątpienia.

Podczas wyszywania przestrzegaj kilku podstawowych zasad, które ułatwią ci pracę:

I. Wyszywaj na tamborku dobrej jakości

Unikaj więc tamborków bambusowych, zdecydowanie wygodniejsze i bardziej wytrzymałe będą drewniane.

Tamborek bambusowy (z lewej), tamborek drewniany (z prawej).

Porównanie tamborka bambusowego i drewnianego. Zwróć uwagę na nierówności w obręczach tamborka bambusowego (dolny).

II. Dopasuj gęstość tkaniny, na której wyszywasz, do swojego projektu

Inaczej wyszywa się na materiale tkanym luźno, a inaczej na tkanym gęsto. Do tego pierwszego na ogół najlepiej nadaje się grubsza igła i mulina pełnej objętości, a do drugiego cieńsza, ostrzejsza igła (i mulina mniejszej objętości, np. jedna czy dwie nitki z motków). Napisy najczęściej wyszywa się na gęsto tkanej bawełnie.

Porównanie dwóch różnych materiałów – luźniej (różowy) i gęściej (niebieski) tkanych.

III. Mocno naprężaj materiał w obręczy

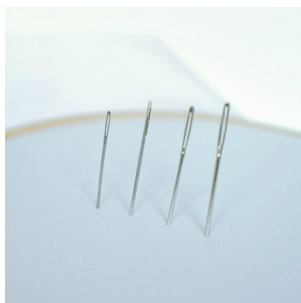
Tkanina na zdjęciach górnych nie jest dobrze naprężona, co ma wpływ na jakość pracy. Przed przystąpieniem do wyszywania jak najmocniej naciągnij tkaninę w tam-borku i jeśli zajdzie taka potrzeba, powtarzaj czynność w trakcie haftowania.

Tkanina zbyt luźno naciągnięta (na górze) i prawidłowo (na dole).
By wyszywało się wygodniej, tkanina powinna być jak najbardziej naprężona i tworzyć gładką powierzchnię.

IV. Używaj igły odpowiedniego rozmiaru względem tkaniny

Igły do haftu mają różne rozmiary. Pamiętaj, by wybrać igłę odpowiednią do danego projektu oraz tkaniny. Źle dobrana igła może pozostawić nieestetyczne ślady. Ponieważ do wyszywania napisów najczęściej dobiera się dwie lub trzy nitki z motków muliny i wyszywa na gęsto tkanym materiale, najlepiej używać do tego igieł ostrych i cienkich.

Dobór igły do gęstości materiału ma duże znaczenie. Na zdjęciu z lewej cztery igły różnej wielkości. Na zdjęciu z prawej ślady, jakie każda z nich pozostawia w tkaninie.

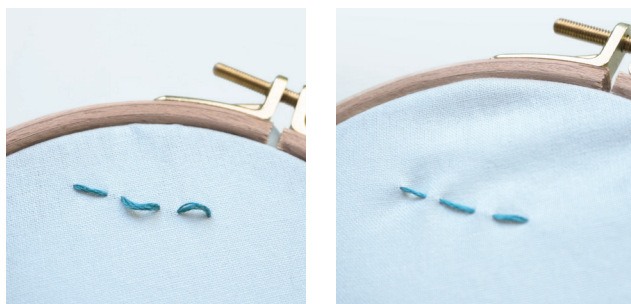
V. Używaj muliny dobrej jakości

Czyli takiej, która nie farbuje, nie blednie, nie zrywa się w trakcie wyszywania (np. marki Anchor, DMC czy Ariadna). Więcej o mulinie przeczytasz w rozdziale JAK UŻYWAĆ MULINY.

VI. Dbaj o odpowiednie napięcie każdego odcinka ściegu

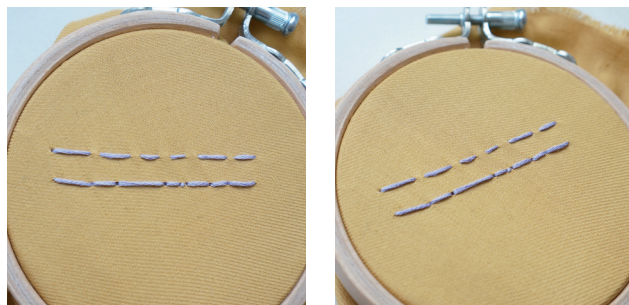
W trakcie wyszywania nie naciągaj muliny za mocno (tworzą się wówczas nieestetyczne zagniecenia materiału), ale też nie za słabo (bo haft będzie wyglądał niechlujnie). Istotne jest wycucie materiału, z którym pracujesz.

Mulina naciągnięta za słabo (z lewej) oraz mulina naciągnięta za mocno (z prawej). Dbaj o to, by każdy odcinek ściegu był naciągnięty z taką samą intensywnością.

VII. Dbaj o równe odcinki ściegu

Gdy wyszywasz pojedynczy element, pamiętaj, by wszystkie odcinki ściegu były mniej więcej równej długości. Stworzy to wrażenie ładu (chyba że twój projekt z góry zakłada coś innego, wtedy szalej do woli!).

Ścieg przed igłą (górny) oraz stępnówka (dolny) wyszywane nierównymi odcinkami.

VIII. Korzystaj z gotowych wzorów

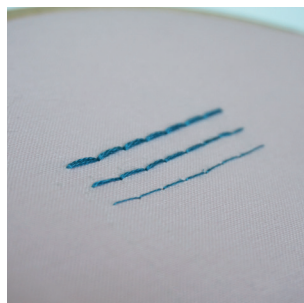
Korzystanie z gotowych wzorów to świetny pomysł na poznanie nowych technik. Mnogość projektów dostępnych w internecie sprawia, że możesz próbować różnych stylów i wybrać ten, który ci najbardziej odpowiada.

Wzory wraz z zestawami do haftu to również doskonały pomysł na prezent. W małym pudełeczku możesz bowiem podarować komuś sposób na wyciszenie czy relaks oraz możliwość nauczenia się czegoś nowego czy rozwijania swoich umiejętności. Przede wszystkim jednak dajesz czas, który bliska osoba może poświęcić sobie.

IX. Manewruj objętością muliny

Zawsze podkreślam, że dobór odpowiedniej objętości muliny ma zdecydowany wpływ na efekt finalny pracy. Korzystanie z jednej czy dwóch nitek z motków przyniesie efekt subtelniejszy niż korzystanie ze wszystkich, co

jednak nie znaczy, że jedno jest lepsze od drugiego – jest po prostu inne, ale tak samo cenne, gdy szukasz swojego stylu czy próbujesz różnych technik.

Stębnówka wyszyta (od góry) całą objętością muliny, trzema niteczkami i jedną.

X. Nie oceniaj siebie

Nie podchodź krytycznie do siebie, swoich umiejętności czy prac. Pamiętaj, że z każdym haftem będzie ci łatwiej pokonywać trudności. Droga do celu jest ogromnie ważna, dlatego doceniaj próby i nie myśl o tym, że coś mogłabyś zrobić lepiej, ale ciesz się z każdego, nawet najmniejszego kroku do przodu.

To niestety koniec bezpłatnego fragmentu. Zapraszamy do zakupu pełnej wersji książki.